

RANNANTAIKAA...

"KAIKKI SANAT KUN TOIMINTA PUUTTUU
OVAT MERKITYKSETTÖMÄT JA TYHJÄT"
Willy Kyrklund

Lentopalloa Rantaituvan kentällä joka tiistai klo 18

Kyläkaapparin kynästä

Työhuoneeni ikkunasta näen tupaani tulevan tien puitten oksien lomitse.
Lintu käveli tietä pitkin, istui oksalle puun lehdeksi.
Otin kameran, kun sain sen viritettyä kuvaukseen, oksa vain heilui
kuin uimahyppylauta, eikä lintua näkynyt.
Tämmöisiä ystäviä minulla on, eivät kaipaa julkisuutta.

Ilkka Ahmavaara 2.8.09

Uskomaton on se tapahtumien kirjo, joka kesällä täyttää muuten niin hiljaiset rantakylämme. Jouduimme kasvattamaan tämän kesästä kertovan numeromme sivumäärän 24 sivuun, jotta edes päällisin puolin saisimme kerrottua kaikista tapahtumista. Moni tapahtuma jäi siltikin vaille juttua, kuten ainakin Kuorsalon juhlat ja varmasti moni muu. Talkootoimittainen lehti kun ei kaikkeen ennä.

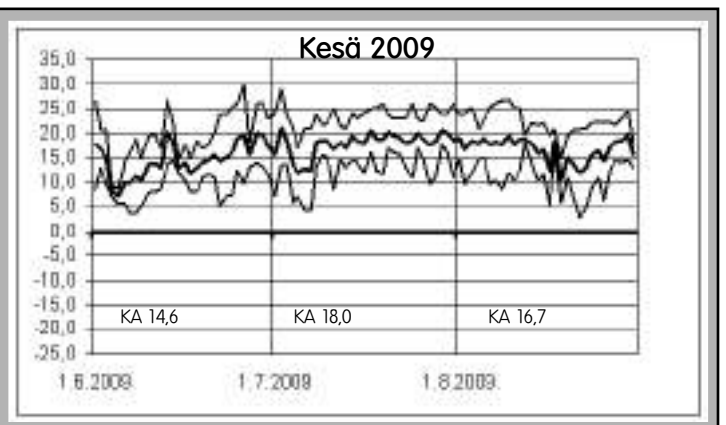
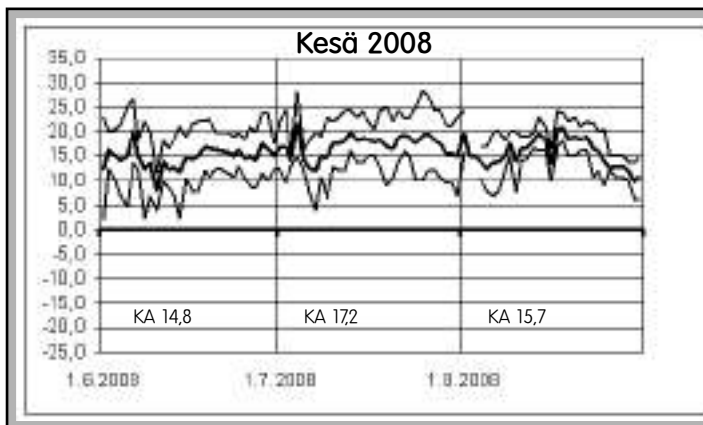
Kesä edelleen jatkuu, nyt elokuun loppuilla olemme saaneet nauttia pitkästä ajasta niistä lämpimistä tummapintaisista öistä, joista lemmenlaulut kertovat. Koko kesä on ollut viileää alkua lukuunottamatta milteipä kaikkia kaakonrannan eläjiä tyydyttävä, muualla Suomessa on kuulemma sadellut ja ollut viileää.

Syksy saapuu omine toimelaisuuksineen. Kansalaisopisto tarjoaa niin Klamilassa kuin Mäntlahdessakin monenlaista toimintaa. Lisäksi Klamilan Seutu ry:n puitteissa järjestetään marraskuussa himmelintekokursseja ja Rantaituvalla ainakin Tupperware-kutsut jo syyskuussa, näistä kertonee puskaradio tarkemmin.

Muuten melko myrskyttömässä kesässä on julkiuus riepottellut ainakin mäntlahdelaisia toimijoita hämmennystä herättäen. Todellisuus on kuitenkin tarua ihmeellisempää, ja ehkäpä tätäkin lehtemme numeroa selaillessa havaitsee, kuinka paljon yhteistä jaettavaa meillä on.

Todellisuuden toimintapaa tarkkailtuamme tiedämme, että ilmasto pian viilenee, vain aikataulua emme tiedä.

Ilkka Ahmavaara

TEATTERIA TOIVOLAAN!

Keväällä virisi teatteritoiminta Mäntlahdessa, kun Rantaituvalla järjestettiin näyttämötaiteen alkeiskurssi Kymin 100-vuotissäätiöltä saadun apurahan turvin. Kursin aikana perustettiin kyläteatteri Marmutit, joka jatkaa syksyllä toimintaansa, kun Toivolassa alkaa torstaisin 10.9. klo 18.00 kokoontua Kansalasiopiston teatteri- piiri Ninni Suntion vetämänä.

Tulevalla kurssilla kehitetään ilmaisu- ja esiintymistekniikkaa ja tutustutaan teatteritaidon perusteisiin, kerrotaan Kansalaisopiston esitteessä eikä aikaisempaa esiintymiskokemusta tarvita. Luvassa on hauskaa yhdessäoloa ja esiintymistaitojen harjoittelua, sen tietävät ainakin Nin-

nin keväiselle näyttämötaiteen kurssille osallistuneet.

Teatteri- ja musiikki- ja tanssiryhmien harjoittelu on syksyn aikana tarkoitus harjoitella Nopsa Kiven kirjoittama näytelmä esitettäväksi Toivolassa joulukuussa. Näytelmä on hauska ja todellisiin tapahtumiin perustuva, ainakin osittain. Keväällä Marmutiteja oli kuusi, joten lisää esiintymisestä ja ilmaisusta kiinnostuneita tarvitaan, jotta Kansalaisopiston ryhmä saadaan täyteen ja Nopsa Kiven näytelmä pystytään esittämään.

Mervi Hyppänen

PS. Kurssilla joutuu käyttämään aivojaan aivan eri tavalla kuin normaalisti. Se virkistää ja on hyvää dementiaa ehkäisyä.

RANNANTAIAKAA...

KAAKONRANTALAINEN KYLÄKULTTUURILEHTI ♦ X VUOSIKERTA

Rannantaikaa väki ry:n jäsenlehti
 Sydänkylän, Järvenkylän ja Rakilan osakaskuntien tiedotus
 Julkaisija: Rannantaikaa väki ry
 Simonmäentie 18, 49840 Mänttälahti
 Vastaava ja taittaja: Ilkka Ahmavaara
 p. 045 136 5882, erakko@dlc.fi
 Toim.siht: Mervi Hyppänen (ent. Värri)
 p. 044 506 0370, mervi.varri@dlc.fi
 Paino: Solver Palvelut

www.saunalahti.fi/rantai

ISSN 1795-1054

Painos 200 kpl

Ilmestyy kerran vuodenaajassa

PANKKI: HSOP 550600-261550

Lehteen tulevat jutut pyydetään toimittamaan lehden toimitukseen ilmestymiskuukausien alussa:

1. helmikuu 2. toukokuu 3. elokuu 4. marraskuu
 LÄHETTÄKÄÄ AINEISTONNE LEHTEEMME HYVISSÄ AJOIN!
 Ettei juttunne julkaisu jää seuraavaan numeroon.

Asiaa tai ei - tässä numerossa:

- s.2. Paraatikirjoitus, Ilkka Ahmavaara
- s.2. Kesän säätilastot, IA
- s.2. Teatteria Toivolaan! Mervi Hyppänen
- s.3. Sydänkylän kuulumisia, Tuomo Peltola
- s.4. Viipurin matka, Tapani Korpela
- s.6. Lentopalloa Mänttälahdessa, MH
- s.7. Elämän iloa Vetreä-hankkeesta, MH
- s.8. Taarastinnan terveiset, Anni Talsi
- s.9. Taarastin sana, Jallo Malmi
- s.10. Juhlat Pyötsaassa, Susanna Korpela
- s.10-11. Juhlapuhe, Leila Koponen
- s.12-13. Kertun muistoja Mänttälahdesta, MH
- s.14-15. Harjoitusalueita RUK:ille rantakylistä, MH

- s.16. Rakilan kuulumisia, MH
- s.16. Haminan syväväylä, MH
- s.17. Klamilan veneilijöiden uusi sauna, MH
- s.18. Kirkkoveeneellä soutaen Tammioon, MH
- s.19. Opastettu reitti kodalle, toimitus
- s.19. Peli-iltapäiviä Toivolassa, toimitus
- s.20. Kiitos, IA
- s.20-21. Kulttuuriheinäkuu pähkinäkuoressa, MH
- s.22-23. Kulttuuriheinäkuuta kuvin, IA
- s.23. Lastenkisan tulokset, Mika Arola
- s.24. Terveyttä Mangoldista, MH
- s.24. Tapahtumat ja ilmoitukset

SYDÄNKYLÄN OSAKASKUNNAN KUULUMISIA

LAITUREITA

Manstuolista loma-asunnon ostanut itänaapuri suoritti tonttinsa edustalta vesijätönlunastustoimituksen. Lunastettavaa tuli noin 2 400 neliometriä viiden euron neliöhinnalla. Tontille rakennetusta 33,4 metriä pitkästä laiturista, joka ulottuu 27,1 metriä vesialueelle, tehtiin sopimus. Sen mukaisesti käyttäjä maksaa vuosittain osakaskunnalle vesialuemaksua neljän osakkaan venepaikkamaksun verran eli 4x25 euroa.

Kunnan Rakennusjärjestys sallii 15 metriset laiturit. Kelviikistä on osakaskunta ja valkamakunta 1990-luvun alussa sopineet 30 metrisistä laitureista/poijuista valkamakunnan rannan edustalla. Valkamakunnalta ei peritä maksua.

Osakaskunnan hoitokunnan päättämää neljää venepaikkamaksua tullaan perimään vesialuemaksuna tulevaisuudessa 15-30 metrisistä laitureista, joita Sydänkylään rakennetaan yhteiselle vesialueelle. Rakentaminen vaatii lu-

vat ja naapureiden suostumukset. Mikäli naapuri/naapurit eivät anna suostumusta, osakaskunta harkitsee sopimuksen tekemistä tarkoin, koska osakkaan etua ei pidä loukata.

KALANPOIKASIA

Heinäkuussa istutettiin Sydänkylään 2 000 ankeriaan poikasta ja Järvenkylään 1 000 poikasta Tinkasen salmeen. Sydänkylän poikasista 1 000 kpl istutti J. Borg Lukkarlahden puolelle ja A. Kyötikki istutti 1 000 kpl Kelviikistä Kuusniemeen. Poikasten hinta oli 1,02 euroa kappale.

Kasvattamossa on vaellussiikoja noin 58 000 kappaletta kasvamassa istutukseen. Poikaset ovat noin 100 mm mittaisia ja noin gramman painoisia.

Tuomo Peltola

VIIPURIN MATKA 8.8.2009

KUVA LAURA VARRI

Tulipa taas käytyä onnistuneella Viipurin päivämatkalla, ja todettua, että linja-autossa on tunnelmaa. Jos haluaa irrottautua arjesta ja viettää päivän iloisten ihmisten seurassa, kannattaa heittää tiukka pipo pois, astua Valmismatkat Puolakan bussiin ja nauttia hyvästä seurasta ja palvelusta, sekä iloita aidosti.

Näin teimme nytkin ja kyllä oli lystiä. Jos suunnittelee matkalle lähtöä, mutta asenne on sellainen, että sehän on vaan Viipuri, mitä minä siellä teen, kannattaa mieluummin jäädä kotiin. Vaikka tälläkin kertaa matkustajat olivat saapuneet bussiin ympäri Kymenlaaksoa, oltiin kuin vanhoja ystäviä ikään ja sukupuoleen katsomatta. Meidän ryhmämme oli koonnut Mäntlahden kyläyhdistys Eeva Salaston johdolla, osallistujia oli hienosti 17. Kiitos Eevalle.

Osa porukastamme astui bussiin jo Haminasta, mutta pääosa Mäntlahdesta, joten kiitämme Puolakkaa ja arvostamme hyvinkin korkealle tämän ylimääräisen palvelun, että linja-auto ajoi matkan Mäntlahden kautta menen, tullen. Ystävällinen bussiemäntä Elisabet oli varannut meille autosta istumapaikat mahdollisimman läheltä toisiaan, joten ryhmämme pysyi mukavasti yhdessä. Tälle matkalle olimme saaneet bussin, jossa oli tuulilasin sisäpuolelle asennettu kamera, joka välitti matkustajille selvää kuvaa edessä avautuvasta maisemasta kahden monitorin välityksellä.

Kuljettuamme valtakunnan rajalle selvitimme muodollisuudet ja siirryimme yli rajan pysähtyen Viipurin Veikkojen pihalle täydentämään eväitämme ja suorittamaan ensimmäiset ostokset. Siinä oli myös mahdollisuus rahanvaihtoon. Ruplan arvo vaihteli jonkin verran, riippuen missä rahat vaihto, kurssi oli noin 1 euro = 44 ruplaa. Siitä jatkoimme matkaa tunnelman kohotessa aina Viipuriin asti, jossa ensimmäinen pysähdys Tavaratalo Karusellin luona.

Matkalla meiltä kerättiin passit talteen vierailun ajaksi sekä kuljettaja kertoi aikatulusta, jonka mukaan bussi liikkui Viipurissa. Pois kyydistä sai jäädä haluamassaan kohteessa ja sovittun ajan kuluttua bussi palasi aina hakemaan matkustajat takaisin kyytiin.

Karuselliin jäi osa matkustajista, mutta me jatkoimme kauppatorille jättäen taas muutaman matkustajan, jotka siirtyivät omatoimisesti omiin suuntiinsa, me jatkoimme kierrosta. Koska tällä matkalla oli mukana myös Vienon Kammarin avustusjärjestön edustaja Vieno, oli automme tavaratilassa kuorma avustustarvikkeita menossa Viipurin naisten synnytysairaalaan. Kaikille halukkaille tarjottiin mahdollisuus osallistua Vienon vieraana tutustumiskäynnille sairaalaan.

Sairaalan ylihoitaja kertoi meille sairaalan toiminnasta ja vastaili tulkin välityksellä matkailijoiden kysymyksiin. Pääsimme kiertelemään sairaalan osastoilla, näkemään äitejä ja vauvoja sekä kurkistamaan huoneisiin olosuhteita, joissa odottavat ja synnyttäneet äidit viettivät aikaansa. Koska kysymyksessä olivat vastasyntyneet vau-

Tyttö ja puluja Punaisen lähteen torilla.

vat, niin terveys- ja turvallisuusyistä meitä ei laskettu kyseessä oleviin huoneisiin sisälle. Vastoin kaikkia ennakkoluuloja, sairaala näytti sisältäpäin siistiltä, toimivalta ja huolletulta.

Tämän vierailun jälkeen siirryimme Kauppatorille, jossa viivähdimme noin tunnin, jonka jälkeen oli tarkoitus lähteä pellavakauppaan. Mutta koska sinne ei ollut yhtään lähtijää, suunnistimme seuraavaksi Talikkalan torille. Ainakin tällä kertaa tuntui, että sieltä olisi löytynyt enemmän ostettavaa, mutta noin tunnin mittainen pysähdys tuntui kovin lyhyeltä. Kai siellä on käytävä joskus uudestaan.

Torikäynnin jälkeen alkoi tuntua siltä, että olisi aika käydä päiväaterialla. Ruokailuun oli varattu aikaa mukavasti, ja jokainen sai hakeutua valitsemaansa ruokapaikkaan. Meidän kahdeksan hengen pikkuryhmä valitsi ravintolaksi Punaisenlähteen torin liepeillä olevan Siestan. Ruoka oli erinomaisen maistuvaa ja täyttävää, ja juhlaaterian kruunasi Pertti Seppälän tarjoamat snapsit.

Syönnin jälkeen alkoikin jo kuuden tunnin Viipurin vierailumme lähestyä loppuaan, joten siirryimme Punaisenlähteen torin reunalla odottavan bussin luokse, jossa tarjoutui mahdollisuus vielä viime hetken ostosten tekoon paikallisten yksityisyrittäjien toimesta. He olivat tuoneet bussin viereen myytäväksi mm. kukkia, koruja, sukia ja kristallia ym. ym. Kello 16.30 alkoi kotimatka iloisen keskustelun saattamana, siellä sai kuulla mitä kukin oli löytänyt ja missä kannatti käydä. Kuulosti siltä, että löytöjä oli tehty.

Äänekäs ilonpito jatkui taas aina rajalle asti, jossa hiljennyimme hetkeksi, ja saatuamme passit takaisin hoidimme rajamuodollisuudet, jonka jälkeen olikin vielä käynti omantunnon kaupassa (Tax Free). Saatamme karkkipussit ja muut namut onnellisesti bussiin kōrōtelimme vielä Suomen tulliin, jossa rajatarkastus sujui niin

Huikeita seinämaalauksia Viiprin vanhassa kaupungissa lähellä satamaa.

kuin pitikin, nopeasti ja asiallisesti. Ystävällinen rajavarti- ja nousi bussiin, tarkasti passit ja toivotti hyvää matkaa. Suomen puolella oleva Rajahovi oli rajan jälkeen sopivasti tien lähetyvillä, joten poikkesimme siellä kahvitauolla.

Ja kuten arvata saattaa, kun tuon tauon jälkeen jatkoimme matkaa, niin jo tullista selvinneiden matkan aiheuttama jännitys laukesi, ja pian oli autossa tunnelmaa kuin Ruotsi-Suomi jääkiekko-ottelun katsomossa, iloista ja äänekästä meininkiä. (Ei häiriköitä.) Ja kuten tiedämme, niin hyvässä seurassa aika rientää. Pian jo lähestyimme Mäntlahtea ja valmistauduimme jäämään kyydistä.

Kun bussi saapui Paussi-kioskin pysähdyspaikalle, niin siellä odottikin ulkomaan matkajia hauska yllätys. Sen olivat järjestäneet Sirpa Jääskeläisen ystävät Sirpalle. Vastassa oli huumorilla varustettu delegaatio, joukko ihmisiä, joista yhdellä käsissään puurima, johon oli kiinnitetty iso valkoinen taulu, jossa luki Sirpa Jääskeläinen Mäntlahti, varmistaakseen, että Sirpa jää pois oikealla pysäkillä. Mukana heillä oli myös kahdet kuuppakärret, toinen tuliaisia varten ja toinen varmistamassa Sirpan kotiin kuljetuksen (tälläkään kertaa sitä ei onneksi tarvittu). Vastaanotto oli kuitenkin iloinen yllätys, joka hauskuutti myös muita bussissa olijoita, ikään kuin matkan loppukevennykseksi.

En erittele yksittäisiä matkan tapahtumia tämän enempiä, jääkööt ne mukaviksi muistoiksi osallistujien mieliin, edellisten matkojen tapaan. Me kiitimme bussiin

jääneitä mukavasta seurasta, toivottaen heille turvallista kotimatkaa. Sekä kiitimme kuljettaja Lanttaa sekä bussiemäntä Elisabet Oraa hyvin järjestetystä matkasta sekä ymmärtäväisestä asenteesta iloisia matkustajia kohtaan.

*Iloisiin tapaamisiin
Tapani Korpela*

Mäntlahdessa oli Sirpa Jääskeläiselle maailmanluokan vastaanotto.

LENTOPALLOA MÄNTLAHDESSA

Kesän kynnyksellä loppuivat jumppa, jooga ja naisten kortti-illat. Mietittiin, mitä voitaisiin tehdä yhdessä ja päädyttiin kokeilemaan lentopalloa tiistai-iltaisin Rantaituvan nurmikentällä. Puskaradiolla ilmoitettiin aikeista sekä Rantaiväen ilmoitustaululle laitettiin ilmoitus. Ensimmäisenä tiistaina paikalle saapui neljä innokasta naista. Pallo kaivettiin talvisäilöstä ja peli alkoi. Heti huomattiin, että taidot ovat vuosikymmenien saatossa vähän rapistuneet. Puoli tuntia meni ennen kuin saatiin pallo ensimmäisen kerran verkon yli. Sormet hellinä ja käsivarret mustelmilla lopetettiin peli tunnin pelaamisen jälkeen ja päätettiin jatkaa taas tiistaina.

Seuraavana viikonloppuna oli Juhannus ja kesävieraat. Aattona lentopallokentälle kerääntyi enemmän pelaajia ja kokeneemmat pelaajat totesivat pallon tarvitsevan lisää ilmaa. Kun pallo pumpattiin kovemmaksi, niin se lensi helpommin verkon yli eikä sattunut niin kovin. Pelattiin naiset vastaan miehet ja naisille tuli murskatappio. Siinä ei auttanut edes nuorten naisten puseroiden riisuminen, päinvastoin kauniit rintaliivit innoittivat nuoret miehet näyttämään pelitaitojaan eikä naisille jäänyt enää mitään mahdollisuuksia. Tämä harmitti vanhempia miehiä, jotka olisivat mielellään pelanneet pitempäänkin, olihan vastassa mitä ihastuttavin joukkue.

Peli-ilta vaihdettiin välillä keskiviikoksi, mutta pelaajia ei tullut sen enempää, joten päädyttiin pelaamaan tiistaisin. Kerran Klamilasta kävi kaksi kokeneempaa naista pelaamassa, mutta ehkä paikallisten pelaajien taso oli heille liian heikko, koska he eivät toista kertaa tulleet. Mutta naiset jatkoivat sitkeästi palaamista. Yhtenä tiistaina muutama mieskin sattui paikalle ja pelattiin miehet vastaan naiset. Tiilikan Heimokin tuli peliin mukaan seurattuaan peliä vähän aikaa kentän laidalla. Mutta kun naiset voittivat erän, niin Heipalta meni yöunet ja hän tuumasi, että nyt on harjoiteltava koko viikko, kun kylän akoille hävitettiin. Kerran pelattuaan miehetkin innostuivat pelistä.

Pallo liikkuu kevyelläkin sipaisulla.

Seuraavana tiistaina miehet saivat murskavoiton, unhossa ollut pelitaito alkoi löytyä. Ylivoimapeli ei ole hauskaa, joten päädyttiin sekajoukkueisiin. Jälkipelit vältetään siten, että puoliset pelaavat eri puolilla. Kesän mittaan pelaajia on ollut vaihtelevasti 6-10 pelaajaa ja pelitaitojen kehittyessä on saatu aikaan kunnan pelejä. Enää ei pisteitä tule automaattisesti sille joukkueelle, joka on syöttövuorossa, vaan pallo saatetaan onnistua lyömään verkon yli ja piste tulee toiselle joukkueelle. Uudessa pistejakotavassa pisteen saa aina se joukkue, joka pystyy palauttamaan pallon verkon yli. Aluksi tämä pisteenlaskutapa tuntui vaikealta, mutta nyt se jo sujuu etenkin silloin, kun kentän laidalla on "tuomari" laskemassa pisteitä.

Yhdessä pelaaminen on ollut niin hauskaa, että viime aikoina on kokoonnuttu myös lauantai-iltapäivisin pelaamaan. Syksyn tultua alkavat taas kansalaisopiston jumppat, mutta eiköhän pelit Simonmäen kentällä jatku lauantaisin klo 15 niin kauan, kun säät sallivat ulkona pelaamisen. Kenties rohkenemme vielä haastaa klamilalaiset peliin syksyn aikana.

Mervi Hyppänen

ELÄMÄNILOA VETREÄ-HANKKEESTA

KUVAT ANTTI GREIJUS

Vehkalahten Vanhustentukiyhdistys ry käynnisti vuonna 2007 Raha-automaattiyhdistyksen tukemana Vetreä-hankkeen, jonka tavoitteeksi asetettiin ikäihmisten tukeminen ja elämänlaadun mahdollistaminen kotiloissa mahdollisimman pitkään. Hankkeen kohderyhmäksi valittiin omaishoitajaperheet, maaseudun syrjäkylissä asuvat ikäihmiset sekä erilaiset eläkeläis- ja veteraaniryhmät. Hankkeen projektityöntekijäksi palkattiin lähihoitaja Antti Greijus.

Lähikylissä liikunnallisuuteen painottuneita Vetreä-ryhmiä on järjestetty pääosin kaksi kertaa kuukaudessa. Erilaisia luonto- ja kotiseuturetkeä sekä palaute- ja suunnittelupäiviä on myös toteutettu hankkeen puitteissa. Vastanotto kylillä on ollut hyvä, aloitetut ryhmät ovat jatkaneet toimintaansa ja osallistuminen on ollut aktiivista. Mäntlahdessa Vetreä-ryhmä käynnistyi 17.12.2008 ja se on koontunut Toivolassa torstaisin aamupäivällä joka toinen viikko ja osallistuminen on ollut lähes 100-prosenttista kävijämäärän vakiinnuttua 15 kävijään.

Ohjelmat ryhmissä ovat olleet kuntoa ja mieltä virkistäviä, on saatu seuraa ja uusia ystävyysuhteitakin on solmittu. Osallistujien elämänhalu on kasvanut fyysisen kunnon ja mielialan kohentuessa. Yhteiset ulkoilut ja retket kuten makkaranpaistoretki Kyläyhdistyksen nuotiopaikalle Pyötsaaren mattolaiturin viereen ja meriristeily Nuokoihin ja Majasaareen ovat olleet mukavia. Vapautunut ja iloinen ilmapiiri on ollut suuri voimavara kokoontumisissa.

Osallistujat ovat vuonna 2008 kerätyn palautteen mukaan saaneet Vetreä ryhmistä mm. notkeutta, iloa, hauskaa seuraa, halua huolehtia omasta hyvinvoinnista, tukea ja voimaa muiden ihmisten seurasta sekä hyvää tietoa henkisestä ja fyysisestä hyvinvoinnista. Ryhmissä on ollut myönteinen, vapaa, leppoisa, innostava ja stressitön henki. Ohjaaja on koettu parhaaksi mahdolliseksi ja 10 pisteen arvoiseksi alansa huipuksi. Jokainen kyselyyn osallistuja halusi jatkaa ryhmissä myös vuonna 2009, jos vain terveys sallii osallistumisen. Ryhmien koettiin myös vahvistavan kyläyhteisöjä.

Vetreä-hanke päättyy tämän vuoden jälkeen, mutta toiminnan jatkuvuus pyritään varmistamaan uudella Vetreä 2-hankkeella, johon on haettu taloudellista tukea Ra-

Vetreä-ryhmä Toivolan kanttiinissa.

ha-automaattiyhdistykseltä. Alustava päätös Raha-automaattiyhdistykseltä tulee joulukuussa. Uuden hankkeen tavoitteena on varmistaa jo käynnistyneiden ryhmien jatkuvuus kouluttamalla kyliin vapaaehtoisia vertaisohjaajia. Koulutus käynnistyy kartoittamalla vuoden 2009 aikana halukkaat osallistujat kylissä ja omaishoitajien piirissä.

Mervi Hyppänen

Mäntlahden ohjelmia ajan saatossa: aivojumppa, bingo, tietoisku liikunnasta, avaavaa liikuntaa, istumatanssia, kuminauhajumppaa, tasapainoharjoituksia, joogaa, ASAHI terveystuokuntaa, tuolijumppaa, TAJU-jumppaa, rentoutusta, pikkujoulu ja tietysti aina kokoontumisen lopuksi yhteinen kahvihetki, johon jokainen on vuorollaan tuonut tarjottavaa. Kesällä on ulkoitu pelien, jumpan, luontopolkujen, makkaranpaiston ja meriretken merkeissä.

Vetreät risteilyllä. Etualalla Eini ja Jouko Sahala.

VETREÄ RYHMÄ 2009

VETREÄ RYHMÄT KOKOONTUVAT MÄNTLAHDEN TOIVOLASSA 2009. VIRKISTYSTÄ ARKEEN, MUKAVAA YHDESSÄOLOA, TUNTEITA JA TUOKSUJA, KEVYTTÄ LIKUNTA JA ILOISTA VAPAUTUMISTA. AJANKOHDAT JA OHJELMAT SYKSY 2009.

TO 13.8 KLO 10.00 KEPPIJUMPPA JA MÖLKKYPELI TOIVOLAN PIHALLA

TO 3.9 KLO 11.15 TASAPAINOA JA ELINVOIMAA

TO 17.9 KLO 11.15 ENERGIAA AIVOJUMPASTA

TO 1.10 KLO 11.15 NOTKEUTTA JA RYHTIÄ

Samalla keskustellaan vertaisohjaajasta.

TO 15.10 KLO 11.15 AIVO – JA MUISTIJUMPPAA

TO 29.10 KLO 11.15 ISTUMATANSSIA JA RENTOUTUS

OHJELMAT ON SUUNNATTU PYÖTSAAREN, RAKILAN JA MÄNTLAHDEN ELÄKEIKÄISILLE. TULE HUOLEHTIMAAN OMASTA HYVINVOINNISTA MUKAVASSA SEURASSA. OHJELMAT OVAT ILMAISIA.

T: Ohjaaja Antti Greijus p. 040-7495695 Vetreä-Hanke
VEHKALAHDEN VANHUSTENTUKIYHDISTYS

HAPANVELLIJUHLAT KALASATAMASSA

KUVAT: RAILI ARPIAINEN

Taarastin ja taarastinnan vahdinvaihto.

TAARASTINNAN TERVEISET

Tulipa hyvä tilaisuus kirjoitella ajatuksia kesäjuhlatunnelmasta Klamilan kalasatamassa heinäkuussa. Puhelimessa sain keväällä kuulla, että olisin ehdolla taarastinnaksi tulevaksi kaudeksi. Arvostus lämmitti mieltäni ja jännittyneenä sitten varustauduin kuulemaan raadin päätöstä. Hapanvelliä juhlittiin ja syötiin ensin, minä kuitenkin armottomana kalan ystävänä suuntasin nälkäisenä Jartin lohisopan äärelle. Juhlan alussa paljastettiin myös vaikuttava muistomerkki merenkulkijoiden kunniaksi.

Vesi ja meri ovat olleet minulle aina tärkeä elementti ja elämän lähde. Häppilä on kuivamaan kylä, mutta onneksi ei kuitenkaan kovin kaukana meren maisemasta. Juhla eteni mukavasti, yleisö nautti yhdessäolosta ja tuttavien tapaamisesta. Saimme, Taarasti ja minä Taarastinna asiaan kuuluvat arvomerkit, lehtihaastattelukin seuraasi tapahtumaa.

Siitä sitten läksin Erkin kanssa autoilemaan kohti Ruotsinpyhtäätä Ulla-tytön syntymäpäiville. Olin sonnustautunut juhlaan kansallispuhuisena enkä vaihtanut asua matkalle. Ajelimme Museotietä, kun poliisietä näytti pysähtymisen merkkejä. No, siitä vain tien sivuun ja tutkittavaksi. Puvun huntu taisi vähän hämmentää kun virkamies otti pari askelta taaksepäin, kun avasin oven. Puhallus ja kaikki hyvin. "Hyvää matkaa", kohtelias toivotus. Olisihan siinä voinut kuvitella nunnan puhalttelevan pilliin.

En ole koko pitkän ajokorttiaikani, vuodesta 1962, saatossa joutunut ratsiaan, saati sitten puhaltamaan. Siinäpä juhlaa kerrakseen, kun siitä näin mukavasti selvisi. Nauroin Erkille, että elämäkertani, jos sellaisen joskus kirjoitan, nimi tulee olemaan: "Taarastinnan ensimmäinen puhallus."

Nimitys on sydämen asia suojella luontoa, merta ja kaikkien elämää, toivottavasti täytän tämän tehtävän, että voin ensi kesänä kevein mielin ojentaa korin ja härkimen seuraajalleni.

"Elämä on meri." Terveisin Anni Talsi, Taarastinna 2009

Juhlapuhuja Sisko Ukkola-Paronen

Hapanvelli maistui.

TAARASTIN SANA

Saatuani tietää tullessani valituksi uudeksi Taarasiksi. Ensimmäiseksi ajattelin, mitä tämä suuri kunnia velvoittaa. Historian kirjoja tutkiessani huomasin, että Taarasti, ja nimen omaan Ranta-taarasti, oli kuntalaisten valitsema henkilö, joka oli heidän edusmiehenä vastuussa erilaisten asioiden oikeudenmukaisesta jaosta, kuten mm. hapareitten ja apajien saaliin. Eräs tärkeä tehtävä oli myöskin puolustaa kuntalaisia virkamiesten mielivallalta. Tässä vaiheessa tuli mieleeni, että asiat ovat niinkuin vuosisatoja sitten.

Taarastin kunniakirjassa lukee hyvin ylevästi seuraavasti: ...kiinnittäte erityistä huomiota kotiseudun omaleimaisen maiseman vaalimiseen...

Toivottavasti osaltani pystyn vaikuttamaan kunnan virkamiehiin ja luottamushenkilöihin, että viekää Troolarinraato pois Laivakalliosta rumentamasta kotiseudun omaleimaista maisemaa. Jos ensi kesänä luovuttaessani Taarastinsauvan seuraavalle Taarastille ja asia on hoidettu, taikka ainakin luvattu hoitaa, tunnen olleeni oikea henkilö Taarastina.

Terveisin Jallo Malmi, Taarasti 2009

Myös meren valtiäs Ahti osallistui juhliin.

PYÖTSAARELAISET JUHLATUNNELMISSA - VIIDEN VUODEN TAUON JÄLKEEN

Vuonna 2004 edellisen kerran järjestetyt Pyötsaaren kesäjuhlat herätettiin jälleen henkiin lauantaina 27. kesäkuuta, kun juhlatilaisuus aloitettiin klo 16:00 saaren uuden sillan harjakaisten merkeissä.

Avajaispuheen piti Peter Harden, joka kertoi hieman silta-hankkeen edistymisestä. Hänen jälkeensä puhui vielä Kesälahden Maansiirto Oy:n edustaja Matti Toikka, joka on Pyötsaaren siltaurakan vastaava mestari. Siltaprojektiin arveltiin valmistuvan tämän vuoden marraskuussa.

Harjakaisten lopuksi Ari Tepponen viihdytti yleisöä haitarinsoitollaan, jonka jälkeen halukkaille oli järjestetty kuljetus tilataksilla sillalta Köyskalliolle. Siellä juhlat jatkuivat Jorma Lommin keittämällä lohisopalla, jonka tekoa varten olivat Mäntlahden Rannanpojat antaneet ison padan lainaksi.

Ruokailun ja kahvin lomassa kuultiin Leila Koposen juhlapuhe, jossa hän mm. muisteli vuonna 1950 aloitettua vanhan sillan rakentamista. Sitten ohjelmassa

oli kilpailuja niin lapsille kuin aikuisillekin – mm. tikahkeitä, kettinginheittoa ja renkaanheittoa.

Tilaisuuden juontajana toimi Sinikka Nikunen, joka myös jakoi palkintoja kilpailuihin osallistuneille. Tapani ja Marjatta Korpela sekä Jorma Lommi esittivät lauluesityksen, ja nähtiinpä lavalla myös polttariporukkaa: yllätysnumerona kaksoissisarukset eli tulevat morsiamet esittivät oman laulunäytöksensä.

Tämänvuotiset Pyötsaaren kesäjuhlat huipentuivat arpa-jaisiin, joissa oli jaossa paljon palkintoja. Illan lopuksi tanssittiin vielä orkesterin tahdissa, ja lukuunottamatta juhlien jälkeisenä yönä kadonneita soittajateltan kuljetuspusseja suuremmilta harmeilta vältyttiin. Yleisön keskuudessa kuultiinkin jo toivottavan, että juhlia järjestäisiin taas myös tulevina kesinä!

Susanna Korpela

JUHLAPUHE - PYÖTSAAREN KESÄJUHLA 27.6.2009 – LEILA KOPONEN

Arvoista kutsuvieraat! Hyvät pyötsaarelaiset!

Tämänkertainen kesäjuhlamme osuu kesän valoisampaan ja kauneimpaan aikaan. Saaremme perinteisten pensaitten, sireenien ja juhannusruusujen kukinta on ollut harvinaisen muhkea ja pitkä. Luonto kukoistaa. On oikea hetki kokoontua yhteen juuri nyt. Meillä on juhlaan myös erityisaihe: rakenteilla oleva uusi silta. Se on jo nähtävissä, vaikka keskeneräisenä.

Heti kesän alussa minua yllättävästi pyydettiin pitämään puhe kesäjuhlassa. Käsitin sen luottamustehtäväksi, enkä voinut kieltäytyä. Myöhemmin sain käsiini juhlan ohjelman käsittelevän pöytäkirjakopion, jossa tehtäväni oli määriteltä sanalla juhlapuhe. Nyt tuntui jo liiankin juhlalliselta, mutta viitteitä aiheesta löytyi myös ja se oli helpotus: jotain vanhan sillan historiasta, ehkä jotain muuttakin vanhoista ajoista tulisi mieleeni.

Muistan hyvin talven 1950, kun sillan rakentamista aloitettiin. Olin hiihtämässä ja näin miesten työskentelevän Kivisalmessa. Käsityseni mukaan se oli ns. hätäaputöitä ja miehiä oli muualtakin kuin Pyötsaaresta, ainakin Vilniemeltä joku. Kiviä ammuttiin ja siihen tarvittiin ammattilaisia. Ammutuista kivistä ja loh-kareista ladottiin tulevalle sillalle oivallinen pohja, veneväylälle jätettiin tilaa. Sen päälle tulisi kansi. Aluksi silta oli vain käveltävä, myöhemmin se vahvistettiin ajoneuvoille sopivak-

si. Oli saatu yhteys mantereelle ja mantereelta, mutta tie ei vielä johtanut kylään asti. Kuljettiin kinttopolkua Kotovuoren yli ja laskeuduttiin vaikeasti nykyisen Korpelan ja Jouni Pihlertan tonttien välistä alas. Tarvittiin taas suunnitelmia ja toimintaa. Kotovuoren kyljestä louhittiin osa pois ja päästiin jo kylään asti oikeaa tietä. Sitä jatkettiin pitkin rantaa entistä lehmipolkua seuraillen ja nousten entistä kyläkujaa ylös kohti Köyskalliota ja myös Länsniemeen. Vuosien saatossa tiestömme on saatu erinomaiseen kuntoon ja se kattaa koko saaren haarautuen mökkeihin. Siltaa on vahvistettu muutamia kertoja. Viimeisimmällä kerralla väylää laajennettiin ja sen pystyseinät sementoitiin. Vanha silta on ollut kaunis, jopa romantiinen läheisine joutsenpesineen, piennarkasveineen tai merelle avautuviine näköaloineen. Syksy- ja talvimyrskyt ovat koetelleet sitä ankarasti tuhoamisvimmassaan, mutta tiehoitokunta on tehnyt korjaustyönsä moitteettomasti.

Silta ja tie ovat olleet välttämättömiä alkaneelle kehitykselle. Sähkö tuli vuonna 1951. Sodan jälkeen koko Suomessa alkanut autoistuminen lisäsi loma-asutusta, joka kiertää nyt koko saaremme. Yhteen aikaan kulki kylässä myymäläauto. Nykyään palveluauto antaa mahdollisuuksia keskustakäynneille ja kauppareissuille.

Muutama vuosi sitten saimme vesi- ja viemäriohjelmajärjestelmän. Se tuntui ihan uskomattomalta. "Vettä kalliosta" – kuin ihme Siinä erämaassa. Siinä vanha suomalainen talkoo-

henki heräsi myös henkiin ja näytti voimansa. Myös kuuluminen EU:hun auttoi asiaa. Vepsun ja Pultereiden saaria on rakennettu yhteisvoimin. Sinne voi suunnata meriretkille.

Pyötsaaren kehittäminen on vaatinut työtä ja taitoa tekijöiltään. Onneksi asujista on löytynyt osaavia, tehtäviensä mittaisia ja vastuuntuntoisia henkilöitä. Mutta elämää oli myös ennen vanhaan ennen siltaa ja tietä. Se oli saarelaiselämää. Veneellä kuljettiin ylipuolelle eli mantereelle. Soutaminen opittiin varhain, samoin veneessä tarvittava varovaisuus. Meri antoi osaltaan elatuksen, koska kalaa tuli vielä runsaasti. Saaressamme eli myös laivureita. Minun lapsuudessani lähellä seisoi talvisin ainakin kolme laivaa: pari jahtia ja tervahöyry Auvo. Auvo oli talvisodan alussa Tallinnassa ja joutui siellä vihollisen kaappaamaksi. Laivuri Väinö Malmi itse joutui jäämään sotavankeuteen pitkäksi aikaa. Ennen syntymääni laivureilla oli useampiakin aluksia omistuksessa. Laivat kulkivat reviiirillä Kronstad, Pietari, Rääveli (Tallinn), Gdansk, Lyypekki, Kööpenhamina, Tukholma esimerkkeinä. Vietiin tynnyreitäin suolasilakoita tai halkoja esim. Viroon. Ja tyhjiä säkkejä oli jo valmiina ja tuotiin siltä jo mukana oleet tyhjätkin säkit täynnä viljaa ja perunoi- ta. Logistiikka toimi. Kauppakumppaneita Virossa sanottiin seproiksi.

Merenkulku vaati paljon erilaisia taitoja ja myös kaupparmiehen ominaisuuksia ainakin alusten omistajilta. Nuoret laivapojat omasta kylästä olivat kokeneempien joukos-

KUVAT PEKKA NIKUNEN

Juhlat alkoivat sillalta harjakaisten merkeissä.

Kettinginheittoa Köysikalliolla.

Leila Koponen ja juhlapuhe.

Tapani Korpela esiintyy.

Tulevat morsiamet laulavat.

sa. Oppivat purjehdusta, merikartan lukua ja tutustuivat reimareihin. Oppivat myös kirvesmiestaitoja. Vieraisissa satamissa heitä myös varoiteltiin vaaroista kuten Nevan jo silloin saastuneesta vedestä. Eräänlainen oppisopimusjärjestelmä.

Meri antoi työtä, jopa varallisuuttakin. Mutta meri ei ole ainoastaan antaja! Se on myös ottaja ja joskus julma. Mainitsen tässä kyläsämme eläneen yritteliään ja menestyneen pyötsaarelaisen laivurin Vihtori Malmin. Hänellä oli monia aluksia osaomistuksessa. Jahhteja olivat Anna, Vesa ja Alli. Kaljaaseja Allis ja Kullervo. Kullervo oli ollut Pietarissa kapitan alkaessa (lisäni kertoi jotain siitä). Vuonna 1927 Vihtori Malmi oli tullut Vesa-jahdillaan kotiin marraskuussa, häihätää saunonut ja syönyt. Jahhti seiso ankkurissa. Puhkesi ankara myrsky. Ankkuri ei pitänyt. Vesa oli vaarassa ajautua rantaan myrskyn kourissa. Vihtori Malmi toimi nopeasti luonteensa mukaisesti, otti mukaansa laivamiehensä Vilho Malmin ja he soutivat kiivaasti alukseen. Vihtori syöksyi nopeasti alas konehuoneeseen ja tarttui vauhtipyörään. Vilho kuuli vain huuahduksen "ei" tai oliko se "hei" ja näki Vihtori Malmin joutuvan vauhtipyörän ja koneen ruhjomaksi. Tämän asian on kertonut minulle Vilho Malmi silminnäkijänä. Se oli hänelle kova järkytys eikä yksin hänelle, vaan koko kylälle. Vihtori oli arvostettu pidetty mies. Häneltä jäi leski ja seitsemän lasta, joista nuorin oli vielä äitinsä kohdussa. Onneettomuudesta kerrottiin yhä uudelleen. Siitä tuli suorastaan legenda. Tämä oli tapahtunut pari vuotta ennen minun syntymääni. Vesa-jahdin omistajaksi tuli sitten Einari Pihljerä. Allista tuli Vilho Malmin perheen leipäpuu. Saattoi siinä olla

muitakin omistajia välillä, mutta minulla ei ole tarkkaa tietoa siitä kuten ei kaljaasienkaan myöhemmistä kohtaloista.

Toisestakin järkyttävästä kohtalosta sain lapsena usein kuulla. Tammiolainen laivuri Emil Harju oli 2.5.2931 lähtenyt hiihtämään kevätjääitä pitkin mantereelle. Laiva ilmeisesti odotti Kotkassa. Kuorsalon päässä Launasennien kohdalla hauras kevätjää petti ja mies joutui veden varaan ja alkoi huutaa apua. Huudot kuuluivat Pyötsaaren kylään asti ja täältä lähti miehiä juoksujalkaa apuun Tontinlahden polkua metsän yli. Huudot jatkuivat ja varmistivat suunnan. Juostiin venettä kuljettaen. Hädässä oleva mies näki jo apua olevan tulossa ja huusi: "Minä olen Tammion mies!" Oli heittänyt kellonsa ja lompakkonsa jäälle, mutta ei jaksanut enää. Voimat olivat loppuneet ja hän painui veden alle apuun tulleiden miesten nähden. Minä kuulin myös tämän tapauksen isältäni, joka oli yksi niistä, jotka yrittivät pelastaa miehen. Joka kerran, kun tästä kerrottiin, odotin, että hukkuva pelastuisi.

Meillä on ollut kesäasukkaana vuosikymmeniä Emil Harjun tytär rouva Sirkka Rytkölä. Hän en äitinsä jäi leskeksi kahdeksan lapsen kanssa, joista nuorin oli vielä syntymättä. Mutta nämä Pyötsaaren ja Tammion lesket selviytyivät molemmat kovan kohtalonsa kanssa.

Minäkin sain osani seilaamisesta lapsuudessa. Olin usein mukana Allissa. Ennen talvisotaa minut ehdittiin viedä Helsinkiin asti. En pysty tässä kertomaan siitä juuri mitään. Tulisi liian pitkä juttu. Kerran Kotkan meripäivillä istuin autossamme Kuusisessa nauttien Ruot-

sinsalmen auringossa kimaltelevasta kauneudesta. Mieleni pohjalta nousi muisto kovassa halkolastissa olevasta pienestä Allijahdistä ylittämässä isoa ulappaa. Vain vanhempani ja minä mukana. Tunteeksi nousi myös jonkunlainen tietoisuus miten meren armoilla tuo pieni alus kulki. Silloin ei osannut pelätä mitään.

Sotien aikaan ja niiden jälkeen Vilho Malmi oli viimeinen laivuri kyläsämme. Allin jälkeen hänellä oli isompi laiva, Ilmatar, jolla hän kuljetti halkoja Suomenlahdella työskenteleville miinanraivaajille. Sen jälkeen laiva-aika loppui. Monet asiat olivat muuttuneet. Perinteiset ammatit väistyivät. Työtä piti etsiä muualta. Piti saada parempia yhteyksiä maantielle, etsiä työpaikkoja. Muuttoliikettä pois tapahtui. Nyt eläkkeelle siirtyneet saaren pojat ovat monetkin paluumuuttaneet. On korjattu vanhaa ja rakennettu uutta.

Mökkit ja huvilat suorastaan kilpailevat määrässä ja näyttävyydessä. Se, mikä oli ennen asukkaille raskasta työtä, elannon repimistä kalastuksessa tai seilaamisessa, on mielle kesäasukkaille lepoa, huvia ja elämysten harkemista. Meri ja merenranta kiehtoo meitä kuten entisiä saarelaisiakin. Meitä on vain entistä enemmän. Ja kesäasukkaat ovat olleet innolla mukana yhteisissä projekteissa. Uusia kontakteja on luotu. Kun kulkee rantatiellä, nousee ohittavasta autosta käsi ystävälliseen tervehdykseen, joka lämmitteää mieltä.

Tämä yhteinen kesäjuhlamme on taas tilaisuus tutustua ja luoda ihmisten kesken uusia yhteyksiä, sanoisinko siltoja!

KERTUN MUISTOJA MÄNTLAHDESTA

Mäntlahdessa lapsuutensa viettänyt yhdysvaltalainen taiteilija ja taiteen sekä valokuvauksen opettaja Kerttu Havola-Arnold vieraili kesällä entisessä kotikylässään. Hän toi mukanaan kuvia maalauksista, joihin hän oli saanut innoituksen Mäntlahdesta ja sen kauniista luonnosta. Kuvat olivat yleisön nähtävillä Toivolassa kahtena päivänä heinäkuussa, jonka jälkeen niitä voi katsella ja tilata Paussi-kioskilla. Edellisen kerran Kerttu Havola-Arnold vieraili synnyinmaassaan kolme vuotta sitten ja silloin allekirjoittaneelle järjestyi mahdollisuus haastella häntä.

Havolat muuttivat Amerikkaan Kertun ollessa kymmenvuotias vuonna 1948. Ensin he saapuivat lentokoneella New Yorkiin, jossa tapasivat isän, jota he eivät olleet nähneet moneen vuoteen. Antero Havola oli ollut sodassa ja mukana asekaikennässä vastaten yleishuollosta. Hän kuului ns. Marttisen miehiin, jotka joutuivat vuonna 1945 pakenemaan ensin Ruotsiin ja sieltä Amerikkaan. "Kun saavuimme New Yorkiin ihmiset katselivat meitä, koska siellä sattui olemaan hyvin lämmin joulukuu ja minulla oli lappalaislakki päässäni, veljelläni karvahattu ja sisarellani lammasturkki. Ihmiset ajattelivat varmaan, että mistä pohjoisesta nuokin olivat", muisteli Kerttu perheen saapumista maahan, johon he asettuivat asumaan. Havolat kokivat olevansa tervetulleita uuteen maahan, sillä New Yorkissa asui paljon suomalaisia, jotka kutsuivat perheen koteihinsa ja esittelivät heille kaupungin nähtävyyksiä.

Ensimmäisen joulun Havolan perhe vietti Mainesassa, jossa isän vanhalla, Kiteeltä kotoisin olevalla ystävällä oli kanafarmi. Sieltä jatkettiin matkaa Virginiaan Williamsburgiin, jonne he asettuivat asumaan. Alueella on pitkä historia, sillä se on ensimmäinen paikka, minne englannista saapuneet siirtolaiset asettuivat asumaan vuonna 1607. Antero Havola oli liittynyt USA:n armeijaan, työskennellen talvisen sodankäynnin asiantuntijana. Hän joutui työnsä puolesta matkustamaan paljon mm. Grönlantiin, Kanadaan, Alaskaan ja Etelänavalle. Perhe ei seurannut mukana vaan pysytteli samassa paikassa, koska vanhemmat halusivat, että lapsilla, jotka olivat joutuneet jättämään kotimaansa, olisi jotain pysyvää. Perhe ei myöskään asunut varuskunta alueella vaan läheisessä Williamsburgin kaupungissa, jossa ei siihen aikaan ollut ulkomaalaisia.

Perhe otettiin hyvin vastaan. Ihmisiä kävi paljon heitä tapaamassa, vaikka he eivät Amerikkaan saapuessaan puhuneet montaa sanaa englantia. Kertun sanavarastoon käsiitti kolme sanontaa: "How do you do, I love you ja Forget me not". Ne hän oli oppinut ystävänsä Marja Mäkelän kirjeenvaihtoystävänsä Kilroyn Marjalle lahjaksi lähettämistä alushousuista, joskaan hän ei tiennyt, mitä sanon-

nat tarkoittivat.

Williamsburgissa puhelinluettelosta perheen isä löysi yhden suomalaisen nimen, Reino Korven. Hän opetti saksan kieltä yliopistossa ja hänestä oli paljon apua Havolan perheen kotiutumisessa uuteen maahan. Kotona Havolat puhuivat suomenkieltä ja kävivät vilkasta kirjeenvaihtoa Mäntlahteen jää-

Kerttu Havola-Arnold

neiden sukulaisten ja ystävien kanssa. Vanhemmat olivat kuitenkin päättäneet, että Amerikassa oli perheen tulevaisuus. "Vanhemmat kehottivat meitä puhumaan englantia niin hyvin kuin voimme, sillä he olivat sitä mieltä, että tulevaisuutemme oli Amerikassa. Olen kiitollinen tästä päätöksestä, sillä oli hyvä, että voimat laitettiin uuteen elämään eikä haitkailtu vanhaa," kertoi Kerttu Havola.

Vähitellen englanninkieli tuli tutuksi ja koulun käynti alkoi sujua. Perheen kaikki neljä lasta pärjäisivät hyvin koulussa, jokaisella on yliopistokoulutus. Kerttua kiinnosti taide ja suoritti opintonsa William ja Mary Collegessa sekä George Masonin yliopistossa. 25 vuotta hän opetti taidetta, ensin aikuiskoulutuksen puolella ja 19 vuotta yläasteella, joista viimeiset 15 vuotta valokuvausta. Opetustyön ohella hän maalasi ja valokuvasi, sillä "ei voi olla hyvä opettaja, jos ei itse tee". Kipinän omaan taiteeseen Kerttu Havola sai rakkaalta enoltaan kuvanveistäjä Sulo Mäkelältä, joka otti nuoren tytön mukaansa maalausretkille. Enoltaan hän sai myös tärkeän neuvon: "Ensin täytyy tuntea sielussaan, jos saa hyviä töitä."

Kerttu Havola muisteli kuinka ennen asiat olivat yhteisiä kyläläisille: "Jos oli hautajaiset, kaikki naiset tulivat auttamaan, paistoivat pullia ja leipoivat pari päivää ennen hautajaisia. Yhdessä tehtiin kaikki". Sotavuodet sitoivat ihmisiä vielä enemmän yhteen.

Sota-ajat ovat jääneet hänen mieleensä. "Talvisodan alkupuolella menttiin öisin pommisuojaan kalliolla, Karjakinin talon takana olevien suurien kivien taakse. Mummoni kantoi minua ja Karjakinin mummo, jolla oli liikkumisvaikeuksia vedettiin kävelysauvalla ylös jäistä mäkeä. Öisin oli hyvin kylmää ja pimeää. Minulla oli korvapakko ja itkin paljon. Mummoskani sanoi, että tulee mitä tulee, mutta meidän pitää uskoa, että yhtä hyvin luoja vahtii meitä tässä talossakin", muisteli Kerttu äitinsä kertoneen ja jatkoi: "Niin lopetimme sinne kylmään menon."

Sota-aika hänen mielestään maalla oli parempi elää kuin kaupungissa. Ruokaa oli omasta takaa. "Meillä oli lehmä Lillikki, joka antoi paljon, voit ja maidon", hän kertoi ja lisäsi: "Naiset maalla osasivat myös paljon, pellavasta tehtiin lankoja, joista kudottiin kestäviä lakanoita. Niihin virkattiin pitsit ja ne nimikoitiin kauniisti. Ne

Kertun kesäinen öljyvärimaalaus lapsuutensa Mäntlahdesta mustavalkoisena tulosteena löytyi lehtemme arkistoista. Paussi Kioskilla on myynnissä värikopioita taitelijan teoksista.

ovat hienoimmat lakanat, mitä minulla on ja kestävim-mät. Lampaan villasta kehrättiin lankaa. Muistan kuinka minäkin autoin monena iltana kehräämisessä mm. vyyh-timällä lankoja. Aitat olivat hauskoja leikkipaikkoja, oli vaate- ja vilja-aittoja.”

Pyykin pesu oli aivan toista kuin nykyään. Vesi pyy-kinpesuun otettiin kaivosta, pyykit liotettiin, keitettiin sau-nan etupadassa ja huuhdottiin. Ne kuivatettiin ulkona myös talvisin, jolloin ne jäätyivät. Lopuksi ne silitettiin tai mankeloitiin kylän mankelissa, joka oli apteekkarin luo-na. Se oli hauska paikka kylän lapsille ja Kertusta näytti, että aikuisillakin oli hauskaa olla siellä yhdessä. Talvella kudottiin mattoja, joka sekini oli ”taidetyötä”. ”Minun mum-moskani oli oikein hyvä laittamaan loimia kangaspui-hin. Hän auttoi myös kylän naisia, jos heillä oli vaikeuk-sia kutomisessa. Hän oli oikein hyvä kutoja. Meillä oli kangaspuut saunan tuvassa aina menossa”, Kerttu muis-teli ja jatkoi: ”Tuvissa oli suuret uunit, jotka lämmitettiin lei-pomispäivänä. Paistaminen oli mielenkiintoista sillä, sii-nä oli tietty järjestys. Ensin paistettiin ne, jotka piti pais-taa kuumassa. Viimeiseksi paistettiin kananmunasta teh-dyt pusut, joita pidettiin uunissa läpi yön. Ne tehtiin ka-nanmunasta ja sokerista ja ne piti paistaa haaleassa uu-nissa.”

Mustalaisia liikkui siihen aikaan kylässä ja heitä ei las-kettu sisään, mutta he saivat nukkua heinäladossa. ”Eh-kä pelättiin, että he jäivät moneksi vuodeksi”, Kerttu

arveli ja kertoi kuinka mustalaiset tulivat portille ha-heidän pyyntönsä oli aina sama:” Saisimmeko vähän kahvia ja kakkua, kun tänään on pienen Railin juhlapäi-vä, koska hän on saanut ensimmäiset korvarengat.” Hän kertoi myös Emmi-tädistään, sairaanhoitajasta, jo-ka ei koskaan päässyt naimisiin, koska mustalainen oli ”noitunut” hänet.

Emmi oli nuorena naisena kävellyt tiellä uusi shaali harteillaan ja mustalaisnainen oli kävellyt vas-taan ja sanonut:” Tuo on niin kaunis shaali, että anna se minulle.” Emmi ei ollut halunnut luopua uudesta shaalistaan, jolloin mustalaisnainen oli sanonut, että et koskaan mene naimisiin, jos et anna sitä minulle. Emmi-täti oli aina lopettanut tarinansa sanoen: ”Jos olisin tien-nyt, että minun naimisiin menoni riippuu shaalista, niin olisin antanut tämän ja ostanut vielä toisenkin.”

Yhdysvaltoihin muuton jälkeen Kerttu Havola-Arnold vie-raili ensimmäisen kerran Suomessa vuonna 1956, jol-loin hän vietti koko kesän isoäitinsä luona ja sai olla usein mukana Sulo Mäkelän maalausretkillä. Sen jäl-keen hän on vierailut monta kertaa entisessä kotimaas-saan ja palaa aina mielellään Mäntlahteen, jossa joka puolella on sukulaisia. Nykyisin hän asuu Fairfaxissa lä-hellä Washingtonia.

Mervi Hyppänen

HARJOITUSALUEITA RUK:LLE RANTAKYLISTÄ

Reserviupseerikoulu järjesti Mäntlahden Virkistysmajalla maanantaina 17.8. klo 18.00 tiedotustilaisuuden maanomistajille, joiden maa-alueita tullaan tarvitsemaan Reserviupseerikoulun harjoituksissa. Lainsäädäntö on muuttunut vuoden 2008 alussa ja muuttuneesta laista oli asiasta kiinnostuneille kertomassa RUK:n koulutuspäällikkö majuri Veli-Matti Hartikainen ja maankäyttöasioita hoitava osastoupseeri yliluutnantti Juha Skinnari.

Reserviupseerikoulu kouluttaa vuosittain lähes 2000 varusmiestä ja 2000 reserviläistä sekä palkattua henkilökuntaa. Harjoitustoimintaa ei olla ulottamassa uusille alueille eikä niitä olla määrällisesti lisäämässä, mutta uusittu laki vaatii sopimusta maanomistajan ja RUK:n välille käytettäessä yksityisiä maita puolustusvoimien harjoituksiin. Pääsääntöisesti harjoitukset järjestetään valtion ja metsähallituksen omistamilla mailla, mutta yksityisiä maita tarvitaan maastokohtien takia. Viestintä tarvitsee korkeita paikkoja, joista saadaan hyvät yhteydet, panssaritorjunta ja tulenjohto tarvitsevat aukeita alueita. Suuriin yhteisharjoituksiin tarvitaan laajoja maa-alueita. Yksityisten maiden käyttö kestää tunneista muutamaan vuorokauteen ja käyttö voi olla päivittäistä tai 1-20 kertaa vuodessa tapahtuvaa.

RUK:n ja maanomistajan välinen sopimus voi olla joko suullinen tai kirjallinen, mutta sopimukset pyritään tekemään kirjallisina. Noin 450 maanomistajaa, joiden alueita tarvitaan harjoitustoimintaan on kutsuttu tiedotustilaisuuksiin, joita järjestetään Haminassa, Mäntlahdella ja Virolahdella. Mäntlahden tiedotustilaisuudessa oli mahdollisuus allekirjoittaa sopimus heti ja muutama tilaisuuteen osallistunut allekirjoittikin sopimuksen. Kutsuville maanomistajille on lähetetty kirjeet, joissa on sopimus kahtena kappaleena, kartta tarvittavista alueista sekä saatekirjelmä ja palautuskuori. Vastausaikaa on 9.9. asti. Tämän jälkeen lähetetään niille maanomistajille, jotka eivät ole vastanneet kirjeeseen uusi kirje ja jos he ei-

Asiakirjoja myös allekirjoitettiin. Toinen oikealta Juha Skinnari.

vät vielä kukaan vastaa kirjeeseen, ei heidän alueitaan tulla käyttämään harjoituksissa.

Sopimuksen tehnyt maanomistaja voi rajoittaa maidensa käyttöä merkitsemällä sopimuskirjeen mukana saamaansa karttaan haluamansa rajoitukset. Hän voi myös merkitä karttaa luonnonsuojelullisesti tärkeitä paikat. Armeijalla ei ole tarkoitus riskeerata luontokohteita. "Kirjeeseen voi myös laittaa palautetta aikaisemmista hölmöilyistä", totesi Juha Skinnari, "sillä asioita voidaan korjata lisäkoulutuksella." Maanomistajalla on oikeus koska tahansa lisätä rajoituksia alueidensa käyttöön tai sanoa sopimuksensa irti, irtisanomisaika on kaksi viikkoa. Sopimuksessa sovittujen maiden käyttöoikeus koskee vain puolustusvoimien harjoitustoimintaa RUK:n johtamissa ja hallinnoimissa harjoituksissa.

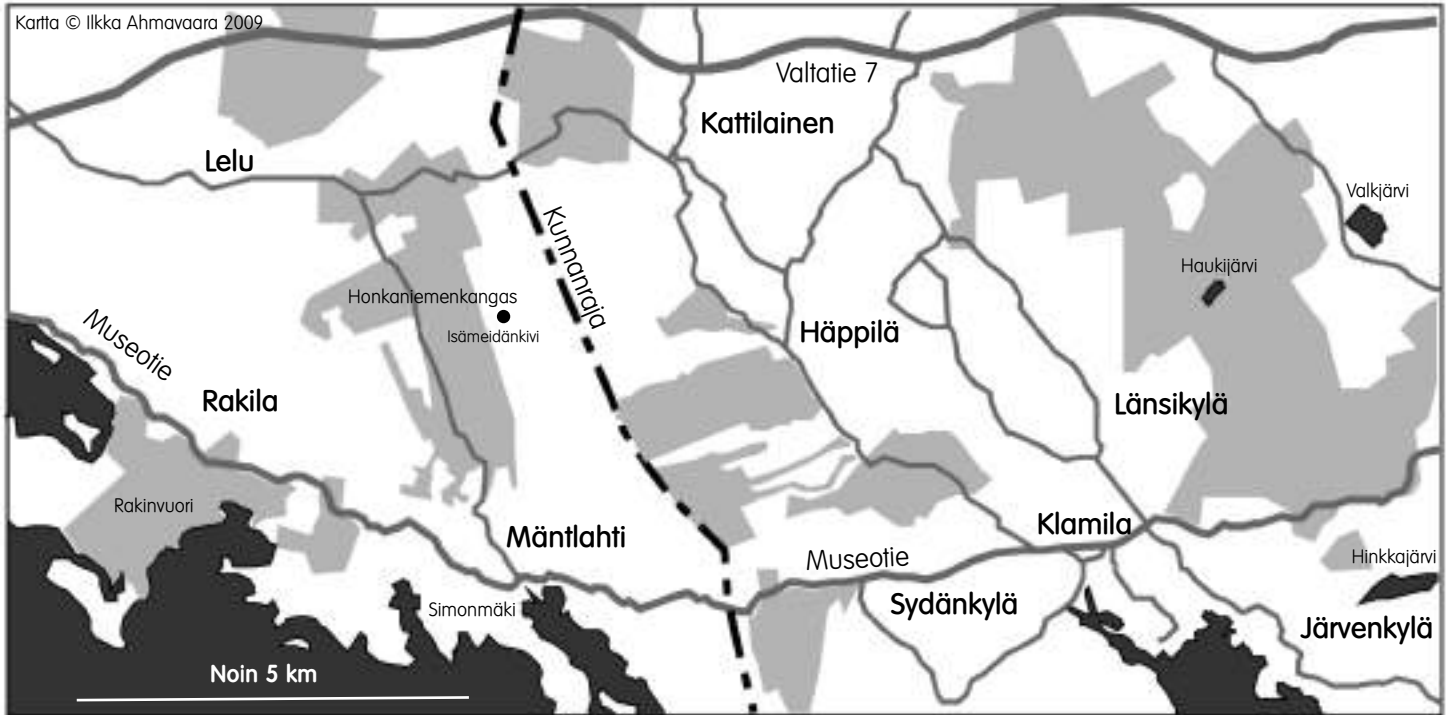
Mäntlahtelainen Eero Mänttari epäili onko maanomistajan toiveilla mitään merkitystä, koska aikaisemmin kielloilla ei ole ollut vaikutusta. Maanomistaja on saattanut, huomauttaessaan panssarivaunujen tai kuorma-autojen taimikoihin peruuttamisesta, saada vastauksen: "Eivät nämä ole omia". Majuri Veli-Matti Hartikai-

Timo Porkka, Markku Joensuu, Kyösti Mäkelä ja Tuomo Peltola tutkivat RUK:n karttaa.

Mäntlahden Upseerikylän remontoitulla virkistysmajalla Simonmäen rannassa oli hyvät puitteen asioiden selvitykseen.

Karttaan on merkitty harmaalla RUK:n tarvitsemat sotilaskoulutusalueet noin suurinpiirtein.

nen kertoi toiminnan RUK:ssa muuttuneen. Aiemmin asioita hoiti monta henkilöä, mutta nyt maa-asioita ja niitä koskevia valituksia sekä maankäytöstä aiheutuvien haittojen korvauksia hoitaa yksi henkilö, yliluutnantti Juha Skinnari, johon voi ottaa yhteyttä maankäyttöasioissa ja vahinkotapauksissa.

- Nyt käännetään uusi lehti, ennen oli harjoituskieltoalueita. Nyt ajatus lähtee siitä, että on alueet, joissa voidaan harjoitella”, lupasi Hartikainen ja Juha Skinnari jatkoi, että kartat, joihin on merkitty sekä luvalliset että kielletyt alueet laitetaan tietokoneelle, jolloin tiedot rajoituksista pystytään pitämään reaaliajassa ja yksiköt voivat aina ennen harjoituksia tarkistaa onko tullut uusia rajoituksia.

Ihmetystä yleisössä herätti myös, miksi peltoalueita haluttiin harjoitusalueeksi vaikka pelloilla ei kuulemma liikuttaisikaan. Juha Skinnari selvitti, että peltujen ympärillä olevat ojat ovat hyviä harjoituspaikkoja.

Puolustusvoimat korvaa aiheuttamansa vahingot puustolle, maastolle ja materiaalille esim. jos ajoneuvo on törmännyt puuhun ja siitä on lähtenyt kaarnaa, laitta törmääjä puuhun lapun, jossa on ohjeet korvausten hakemiseen sekä yhteystiedot.

Joskus on käynyt niin, että ajoneuvo on harjoituksissa tehnyt uran metsään ja syntyneen uran päähän on myöhemmin syntynyt laitton kaatopaikka.

- Tällaiset kaatopaikat voidaan siivota esim. järjestämällä metsämarsi ko. paikkaan ja puolustusvoimat lupaa maksaa jätteiden poiskuljetuksen, vastasi Hartikainen huolestuneisiin kysymyksiin, jotka koskivat metsään ilmestyneitä kaatopaikkoja.

- Maastossa sotilasaajoneuvoilla liikutaan olemassa olevilla teillä ja kun sopimukset maanomistajien kanssa on selvitetty, tullaan ottamaan yhteyttä tiehoitokuntiin, selvitti Hartikainen ja lisäsi: ”RUK on monen tiehoitokunnan osa-

kas ja maksaa oman osuutensa hoitomaksuista. Olemme valmiita liittymään uusiin tiehoitokuntiin niiltä osin kun tulemme teitä käyttämään.”

Armeija ei tule tekemään kaivauksia eikä räjäytyksiä yksityisillä mailla, ainoastaan riukua varten joudutaan kaivamaan kuoppa. Mutta kaivetut kuopat luvataan peittää niin, että jälkiä ei paljon jää, ainoastaan lannoitetta. Metsämarsseja tehdään jatkossa vain sopimusosakkaille ja sotaveteraaneille. Pirkko Järvenkylä ehdotti Valkjärven yleisen uimarannan putsausta yhtenä metsämarssikohteena ja Juha Skinnari kirjasi ehdotuksen ylös.

Mänttälahden tilaisuuden järjestäjät saivat runsaasti palautetta ja kuulivat kokemuksia edellisvuosien ja vuosikymmenten harjoituksista. Tilaisuuteen osallistujille luvattiin, että saatu palaute tullaan ottamaan huomioon koulutusta suunniteltaessa.

Mervi Hyppänen

Tilaisuuden, jossa käytiin vilkasta keskustelua, lopuksi RUK tarjosi munkkikahvit paikalle saapuneesta Sotilaskotiautosta. Sotilaskotisarina Liisa Vallittu ja Leena Järviö.

RAKILAN KUULUMISIA

Kesän aikana on Rakilan Kalarantaan rakennettu uusi komea laituri Rakilan osakaskunnan toimesta. Laiturissa on 16 venepaikkaa ja osakaskunnan jäsenet ovat jo ne kaikki varanneet. Venelaskupaikka on uudessa kohtaa ja siihen pääsee hyvin, kun ajaa suoraan rantaan tullessa. Aikaisemmin käännyttiin enne rantaa vasemmalle, jos haluttiin veneenlaskupaikalle, mutta nyt uusi laituri on vienyt tilan siltä.

Uusi veneenlaskupaikka ei vielä ole aivan valmis joskin veneen siittä pystyy jo laskemaan veteen. Tarkoitus on vielä päällystää paikka betonilla, jotta veneen pystyy vetämään ylös myös henkilöautolla. Grillikatoskin on suunnitella ja rannan siistimien, mutta ne tehdään sitten, kun laituri on lopullisesti valmis.

Uusi laituri

HAMINAN SYVÄVÄYLÄ

Haminan Syväväylän syventäminen 12 metriin on alkanut Itä-Suomen ympäristölupaviraston Haminan kaupungille ja Merenkulkulaitokselle myöntämän luvan mukaisesti. Kaakkois-Suomen ympäristökeskus, Kaakkois-Suomen TE-keskus, Haminan ympäristölautakunta, Kotkan ympäristökeskus ja Kotkan kaupunginhallitus tekivät hankkeesta muistutukset vaatimuksineen. Muistutuksissa kiinnitettiin huomiota mm. pilaantuneiden sedimenttien läjitykseen ja ruoppaustöiden ajoittamiseen niin, että niistä olisi mahdollisimman vähän haittaa kalojen lisääntymiselle. Ympäristölupavirasto otti hankelupaa myöntäessään vaatimukset huomioon pääosin hyläten ne.

Hankkeen kalakannoille ja kalastukselle aiheutuvien vahinkojen ja haittojen vähentämiseksi myönnettyssä luvassa määrättiin erityinen 10 000 euron kalatalousmaksu, joka luvan saajan on ensimmäisen kerran maksettava Kaakkois-Suomen TE-keskuksen kalatalousyksikölle sinä vuonna, kun ruoppaus- ja läjitystyöt aloitetaan sekä vuosittain niin kauan kun työt jatkuvat ja kahtena vuonna töiden valmistumisen jälkeen. Hankkeen vaikutusalueella toimivia osakaskuntia ja muita kalastusoskeuden haltijoita määrättiin kuultavaksi, kun maksun käytöstä päätetään.

Osakaskuntien korvauksia koskeva lisävaatimus on lupakäsittelyssä pääosiltaan hylätty. Yksityisten henkilöiden vaatimus ruoppaustöistä aiheutuvan haitan korvaamisesta on kokonaan hylätty. Vanhan 10 metrin väylän käytöstä poistamista koskeva vaatimus jätettiin tutkimatta, koska asiaa ei voitu ratkaista lupahakemuksen käsittelyn yhteydessä.

TBT:tä sisältävät ruoppausmassat on määrätty peitetäviksi yli metrin paksuisen savikerroksen sisään Haminan sataman EU 5-6 -laiturin rakenteisiin. Tämä estää haitta-aineiden leviämisen haitallisessa määrin ympäristöön pitkän ajan kuluessa. TBT:tä, joka riskiarvion pe-

Veneenlaskupaikka on siirretty uuteen paikkaan, kuvassa rantaaittojen välissä.

rusteella osoittautui kriittisimmäksi haitta-aineeksi, löytyi eniten sataman alueelta otetuista näytteistä. TBT (tributyylitina) on synteettinen aine, jota on käytetty alusten pohjamaaleissa ja se on vesielioille erittäin vaarallinen aine.

Ruoppaustöiden vaikutuksia tullaan seuraamaan jatkuvasti hankkeen ajan. Pilaantuneiden massojen läjitysalueen edustalle sijoitetaan jatkuvatoiminen veden sameuden mittari. Kiintoaineelle on asetettu raja-arvoksi 100 NTU. Työt keskeytetään, jos mitattu sameuden arvo ylittää tuntikeskiarvona 150 NTU ja niitä voidaan jatkaa, kun veden sameus taas laskee. Menettelyllä varmistetaan, ettei ihmiselle tai luonnolle haitallisia aineita pääse työn aikana leviämään takaisin satama-alueeseen.

Lupapäätöksessä on myös huomioitu hankkeesta aiheutuvat vahingolliset seuraukset, joita ei ennakkoon ole osattu ottaa huomioon. Tällaisen haitan sattuessa vahingonkäräjällä on oikeus vaatia korvausta ympäristölupavirastolle tehtävällä hakemuksella.

Mervi Hyppänen

KLAMILAN VENEILIJÖIDEN UUSI SAUNA

Klamilan kalasataman vierasvenesatamaan on rakenteilla Klamilan veneilijöiden uusi sauna- ja huoltorakennus. Rahoitusta saunaan on saatu Eu:lta ja rakennustöitä tehdään talkoilla, joihin on kesän aikana osallistunut veneilijöiden lisäksi Huurteisten uimareita.

Rakennus, johon tulee sauna, WC ja pyykinhuoltopiste, valmistunee vuoden loppuun mennessä. Rakennuksen omistajilla Klamilan veneilijöillä ei ole kiirettä saada rakennusta valmiiksi. - Talvella ei ole veneilijöitä, selvittää Veneilijöiden puheenjohtaja ja rakennushankkeen puhamies Jartti Malmi. Huurteiset uimarit odottavat kuitenkin innolla rakennuksen valmistumista, sillä avantouintikausi alkaa lokakuussa ja he toivovat pääsevänsä uuteen isompaan saunaan.

Vanha sauna on toiminut hyvin, vaikka se joinkin kertoina, kun uimareita on ollut monta, on vähän ahtaaksi käynytkin. Mutta harvan saunan ja pukuhuoneen pitäminen lämpimänä talvisin on kallista. Huurteiset maksavat saunan sähkölaskun talvikautena ja se on viisi kertaa enemmän kuin, mitä veneilijät maksavat kesäisin, vaikka veneilijöiden sähkölaskussa on mukana vierasvenesataman veneiden sähkönkulutus.

Ensi talvena on käytössä vielä vanha laituri, joten kun uusi sauna otetaan käyttöön, matka saunasta uimaan hieman pitenee, mutta seuraavana talvena matka lyhenee. Vanha laituri puretaan ensi kesänä ja sen paikalle tulee lisää vierasvenepaikkoja. Uusi laituri rakennetaan lähemmäs kylää ja kulku sinne tulee uuden saunan terassin kylän puoleisesta päästä.

Talkoot jatkuvat edelleen Klamilan kalastaman saunarakennuksella arkisin ja töitä riittää kaikille halukaille.

Mervi Hyppänen

Jartti Malmi esittelee saunan kuistin fasadia, jolla rakenteen kulmikuutta saadaan loivennettua.

Saunan sisätiloissa puuhaa vielä riittää

Jartti Malmi ja satunnainen vierailija tuumailtatuolla saunan sisääntuloluiskalla, jonka 5 asteen kallistumaa pääsee hyvin pyörätuolilla.

KIRKKOVENEELLÄ SOUTAEN TAMMIOON

Viikkoa ennen Juhannusta soudettiin Kirkkoveneellä Mäntlahdesta Tammioon. Soudun järjesti viimevuotiseen tapaan Kaakonrannan kyläyhdistys Seppo Peltolan toimiessa vetäjänä. Sunnuntiaamuna kello yhdeksän lähettiin Kylärannan laiturista soutamaan kohti Tammiota. Kirkkoveneen neljästätoista paikasta ainoastaan yhdestä puuttui soutaja. Tuulinen sää ei ollut pelästyttänyt mukaan ilmoittautuneita, joskin muutamat epäilivät onnistuuko Tammioon soutu vai kannattaisiko jäädä matkanvarrelle Kuorsaloon, jonne soudettiin viime vuonna. Matka sinne olisi puolet lyhyempi eikä tarvitsisi ylittää Tammion selkää.

Päätettiin kuitenkin yrittää Tammioon ja soutu sujui aluksi rivakasti, olihan sitä jo viime vuonna harjoiteltu. Matkaan meni runsaat kaksi tuntia, sillä soudettiin vastatuuleen ja aallot Tammion selällä olivat melko korkeita. Ainakin siltä tuntui, koska välillä ei tahtonut saada airoa ylös vedestä, kun aalto iski veneeseen voimakkaasti kastellen soutajat.

Märkinä, mutta tyytyväisinä saavuttiin viimein aurinkoiseen Tammioon, jossa Pauli Kettunen otti soutajat vastaan. Hän opasti heidät Tammion viehättävälle seurantalolle, jonka pihapiirissä oli mm. mielenkiintoinen museo ja pieni kirjasto. Seurantaloon ja museoon tutustumisen jälkeen oli tarkoitus grillata makkaraa, mutta grilliä ei saatu toimimaan, joten soutajat saivat tyytyä kylmään makkaraan.

Evästaun jälkeen jäi vielä hetki aikaa kierrellä kauniissa Tammion kylässä, jossa sireenit kukkivat upeasti. Paluumatka sujui huomattavasti nopeammin kuin menomatka, sillä nyt soudettiin myötätuuleen. Noin tunnin soutamisen jälkeen oltiin jo Kylärannassa ja suunnistettiin kohti Paussi-kioskia. Kioskilla keskusteltiin soudusta ja tehtiin alustavia suunnitelmia ensi vuodelle. Mietittiin josko jaksettaisiin soutaa Vepsuun tai Vuoripulteriin. Historiaa kuitenkin taas tehtiin, Tammiossa ei kukaan ole aikaisemmin käynyt Kirkkoveneellä.

Mervi Hyppänen

Paluumatka sujui myötäsulessa. Tammioista tultiin Mäntlahteen tunnissa.

Tammiossa riittää kaunista kulttuurimaisemaa, saaresta onkin julkaistu useita kuvakirjoja.

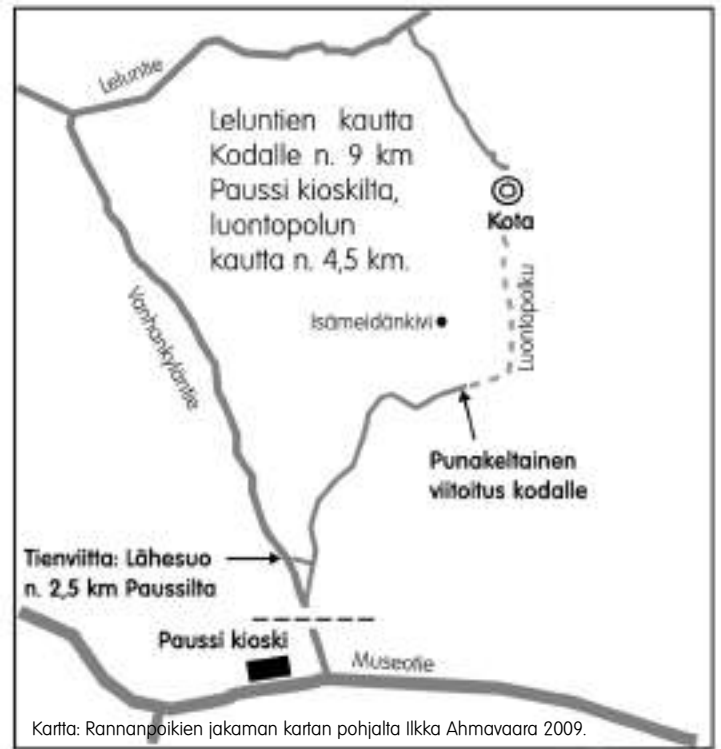
Pauli Kettunen johti vastaanottokomiteaa kun saareen tuli historian ensimmäinen kirkkovene.

OPASTETTU REITTI KODALLE

Rannanpojat merkitsivät kesän alkupuolella reitin punakeltaisin nauhoihin Kodalle ja rakensivat pitkospuita hankaliin paikkoihin, joten nyt Kodalle pääsee Isämeidänkiven pellolta kävellen. Kunnostettu reitti merkittiin karttaan ja niitä jaettiin kyläläisille. Karttoja on mahdollisuus saada Jouko Sahalalta, jos Kodalle meno kiinnostaa, mutta reitti sinne ei ole tiedossa.

Merkitty reitti näyttää olevan vähän käytetty, sillä vadelmapuskat ovat kasvaneet polulle, jonka vuoksi sitä oli vaikea löytää, mutta kartan avulla se varmaan löytyy. Syksy on tulossa ja metsissä on runsaasti puolukkaa ja sienä, joten niitä kannattaa käydä keräämässä. Marjantai sienireissulla voi käydä tutustumassa Kotaa, jos ei vielä ole ehtinyt, sillä siellä on hyvä paistaa makkaraa ja vähän huilata.

PELI-ILTAPÄIVIÄ TOIVOLASSA

Toivola on kesän ajan ollut avoinna sunnuntai iltapäivisin klo 12-18. Sinne on hankittu hieno biljardipöytä ja pingispöytä mailoineen ja palloineen sekä koronapeli.

Pelit ovat olleet kyläläisten ja vapaa-aajan asukkaiden va-

paassa käytössä. Pelaajia on ollut muutamia silloin tällöin, kertoo Jouko Sahala. Peli-iltapäiviä on tarkoitus jatkaa myös syksyllä, vaikka pelipöydät joudutaankin korjaamaan pois joka viikko Kansalaisopiston tiistaisen jumpan ja torstaisen teatteripiirin tieltä.

LIVE PEACE IN HAMINA 2009

KULTTUURIHEINÄKUU SODAN JA RAUHAN RAJOILLA

monikulttuurisesti mäntlahdessa

KIITOS!

Ensiksi haluan kiittää kaikkia esiintyjä ja heidän taustajoukkojansa erinomaisista konserteista, joiden taso ja järjestelyt ylittivät odotukseni, vaikka korkealle rima todella oli asetettukin. Myös yleisö oli ihanaa ja hengessä mukana. Ongelmia oli vain tiedonvälityksessä, emme saaneet paikallista valtamediaa kiinnostumaan kulttuuriheinäkuustamme. Liian moni ihminen on taas vasta jälkikäteen harmikseen kuullut, mitä kaikkea täällä onkaan ollut.

Edesmennyt runoilija Väinö Kirstinä havaitsi jo 60 -luvulla, että kaikki sanat ovat samanarvoisia. Niin myös kaikki esittävä taide, oli se sitten artistin tekemää, tai jonkun noin muuten vain ittekseen tekemää. Mitä enemmän kulttuuriheinäkuuhumme tulee itse tehtyä taidetta, sitä enemmän hämmästyimme. Onhan artistienkin taide itse tehtyä. Tätä voisi pitää perusohjelmalla kulttuuriheinäkuullemme. Tervetuloa esiintymään!

Haminan Rauhan 200-vuotisteemat jäivät heinäkuussamme melkein vain lehtemme kirjoitusten ja käsiohjelman tekstien varaan: Kirjailijoiden ja epäkirjailijoiden keskustelufoorumi jäi toteutumatta, kiitos tästä kirjailijayhdistys Paltan puheenjohtajaa kohdanneille vakaville sairauksille. Aina ei kaikki onnistu. Mutta ensivuonna tuomme noita teemoja jälleen esiin, Sota ja Rauha on kuolematon pari.

Myös tapahtumien taltiointi videolle ja äänelle on jäänyt tekemättä. En ole kovin vakuuttunut siitä, että se olisi edes tarpeellista. Esittävän taiteen, oli se teatteria, ku-

vataidetta tai musiikkia, performanssia yms. taltiointi on käytännössä mahdotonta; se on vain paikanpäällä koettavissa. Eri asia on sitten tehdä elokuvaa käyttäen kuvattua dokumenttiaineistoa.

Elokuva on taiteen laji, jota kuvataiteilija Erkki Pirtola esitteli tekemillään ITE taiteen dokumenteilla päätösjuhlan päivänä Rantaituvan Puffetissa, "Vanhassa tallissa". Seuraavana aamuna kävimme kuvaamassa Herman Poelmanin teoksia tammikuussa palaneessa Galleria Kymen Kullassa, kylätalkkari Seppo Ojalan pihapiiriä ja peltikotaa, sekä häthätää Akkijyrkän Voimasonnia ja Patun Hyökyä Tervasaassa Haminassa. Tämä oli alku ITE taiteen esiin tuomiseen kansainväliseen tietoisuuteen myös Kymenlaakson merenrantakylästä (ITE=Itse Tehty Elämä).

"Hidasta on kaikki maailman työ" -kirjoitti Pentti Saari. Tämänvuotisen kokemuksen pohjalta järjestetään Kulttuuriheinäkuu myös ensivuonna, nyt vain laajemmalla organisaatiolla, viimeinkin. Rantaiväki on ollut vahvasti koko touhusta jo luopumassa, mutta kun uutta organisaattoria on tämänvuoden tapahtuman aikana asiasta innostunut, emme voine muutakaan, kuin jatkaa. Kiitos!

Kiitos, kiitos, kiitos, kiitos!

Ensi vuoden heinäkuun valmistelua voi seurata ja siihen voi myös osallistua internetissä Rantafoorumilla, jonne löytää helposti kotisivuiltamme.

Ilkka Ahmavaara

KULTTUURIHEINÄKUU PÄHKINÄNKUORESSA

Sinikka Ristola laulattaa lapsia Mika Arolan ja Pellen (Kalle Saharinen) kannustamana.

Kulttuuriheinäkuu Live peace in Hamina 2009 liikkui sodan ja rauhan rajoilla, vietetäänhän tänä vuonna Haminan rauhan 200-vuotisjuhlavuotta. Kuukausi aloitettiin Mäntylahdessa perjantaina 3.7. 70-luvun diskolla. Seuraavana päivänä Rantaituvalle kokoontuivat punkkarit kuuntelemaan Kuolleiden Sielujen, Dilligafsin, Mäskin ja SA-INTin esittämää musiikkia ja nauttimaan kylätalkkari Seppo Ojalan tarjoamaa herkullista lohisoppaa.

Viikon päästä perjantaina kuultiin Juurimuusikin Roots viikonlopussa helsinkiläistä Urbaani Cowboyta, kotkalaista Kingside Boulevardia ja suomalaista Hasse Walli Powertrioa, jonka esitys oli ainutlaatuisen, sillä rummuissa soitti Vesa Aaltonen. Lauantaina esiintyi Soil Senders Tampereelta. Yhtyeen saksofonisti ja laulaja Jarkko Ravi on kotoisin Mäntylahden naapurikylästä Rakilasta.

Seuraava viikonloppu oli varattu kirjailijoille ja pet-

Käytettyjen tietokoneitten, näyttöjen, oheislaitteiden ja tarvikkeiden myynti.
 Craft Trading Ltd Oy
 Villenkatu 4
 49400 Hamina
 Avoimna maanantai - tiisTi
 klo 10 - 17
 Kari Karppinen puh. 0400-422447,
 crafttrading@yahoo.com

KUVA MERVI HYPYPÄNEN

Power Trio. Vas: bassossa Pasi Nousiainen, rummuissa Vesa Aaltonen ja kitarassa Hasse Walli. Taustalla Kingside Boulevardin lakana.

roskoilaisille soittajille ja lauluntekijöille. Valitettavasti kirjailijatapaaminen peruuntui kirjailijayhdistys Paltan puheenjohtaja Martin Staffanin sairastelun vuoksi. Hän oli vetovastuussa kirjailijatapaamisesta. Mutta tasokasta musiikkia kuultiin. Perjantaina esiintynyt rokkibändi Santtu Karhu ja Talvisovat, "Karjalan Pink Floyd" villitsi paikalla olleen yleisön tanssimaan. Lauantaina oli vuorossa taidokas Arto Rinne ja Sattuma-orkesteri, jonka ohjelma koostui venäläisestä, aunuksenkarjalaisesta ja suomalaisesta kansanmusiikista. Sattuma-orkesterin soitto ja laulu soivat niin kauniisti, että Kulttuuriheinäkuun järjestäjä Rannantaikaa väki ry kutsui heidät heti esiintymään myös ensi vuonna Rantaituvalle.

Sunnuntaina vietettiin 26.7. Rantaituvalle Mäntlähden kulttuuriheinäkuun päätösjuhlaa. Juhla alkoi puolilta päivin lasten osuudella. Paikalle oli tullut Virolahdelta Satumatka Productions tuoden mukanaan Pellen sekä Merirosvojen tatuointi- ja hattupajan. Ilmapallojen muotoilun lomassa Pelle osallistui lasten kanssa Mika Arolan suunnittelemaan ja vetämään kilsaan, jossa heitetiin mm. lätkää ja tikkoja. Jokainen osallistuja sai palkin-

non, siitä kiitos Hamina Energialle.

Päivän ja koko kulttuurikuukauden päätti Johanna Kaarton huilukonsertti. Huilu soi kauniisti tyynessä kesäillassa metsän reunassa. Rantaituvalle oli saapunut myös kuvataiteilija Erkki Pirtola, joka konsertin väliajalla ja lopuksi näytti katsojille suomalaisista ITE -taiteilijoista tekemiään dokumenttielokuvia.

Mervi Hyppänen

KUVA HEINI VÄRRI

Punkrock bändi Sa-Int lähti illan pimetessä Rantaituvan soutuveineellä Tallinaan...

KUVAT MERVI HYPPÄNEN, ILKKA AHMVAARA, ARTO RINNE JA MUUT.

Tästä kaikki alkoi. Toismäntlahtelainen Dj. Mäntti soittaa 60-70 lukujen musiikkia noin 200 vinylilevyn kokoelmasta. Seuraavana päivänä olikin jo Punk-iltamat.

Punk-iltamat keräsivät noin 70 maksanutta kävijää, mukana myös vartuneempia kyläläisiä. Ehkä musiikin jazz painotteisuus kiinnosti?

Soil Senders Roots viikonlopun lauantaina.

Kingside Boulevard lämmitti yleisön Hasselle.

Ilkka Lovio ja Ville "Urbaani Cowboy" Kumpunen Roots illassa.

Erkki Pirtola (vas.) esitteli ITE taidetta elokuvaesitelmin Rantaituvan tallissa päätösjuhlassa. Seuraavana päivänä hän kävi kuvaamassa ITE taidetta mm. Herman Poelmanin (oik.) Galleria Kymen Kullan rauniolla. Taiteilijat eivät toisiaan tavanneet, mutta ensivuonna uudet kujeet!

ITE TAIDE ELÄÄ JA VOI HYVIN!

Talli, kesän uutuustila, joka toimi puffettina kuin elokuvateatterinakin Erkki Pirtolan esityksille.

Kris hollannista täälläkertaan iltaajameissa bassossa, kitarassa Sattuman basisti.

Pelle lastenjuhliissa. Kaupunkilehti Reimari piti Pelleä koko heinäkuun pääesiintyjänä...

TULOKSET

Lastenpäivän kisassa oli neljä lajia: tikanheitto, vesikärryn työntö, pallon heitto ja lätkän heitto.

	TIKKA	KÄRRY	PALLO	LÄTKÄ
Oona	29		100	19
Julius	4	14	20	33
Veikko	17	9	40	48
Eljas		14	110	46
Miro	10	9	100	15
Aino	15	9	120	23
Akseli	23	9	120	31
Elmo	7	9	20	13
Viljami	22		180	12
Samuli	7	9	30	16
Jesse		9	20	24
Ilona		9	100	
Pelle	17	8	10	24

Santtu Karhu ja Talvisovat "Karjalan Pink Floyd". Bändin musiikki liikkuu musiikin lajista toiseen arvaamattomasti. "Minkäs voi, kun on vain yksi bändi", sanoo Santtu.

Arto Rinne ja Sattuma esittivät taidokkaan kudelman maailmanmusiikkia aunuksen-karjalaista ja suomalaista perinnesäntämusiikkia unohtamatta.

Nainen ja huilu yksin lavalla. Johanna Kaarto veti jälleen erinomaisen soolohuilukonsertin, jota olikin heinäkuun hulinan päätteeksi hartaasti odotettu.

TERVEYTTÄ MANGOLDISTA

Tänä kesänä kasvit ovat puutarhassa kasvaneet hyvin alkukesän viileiden jälkeen, sillä on ollut riittävän lämmintä ja sopivasti sateita. Myös mangoldi, joka on erinomainen kalsiumin ja mangnesiumin lähde, on kasvanut hyvin. Mangoldi on helppo kasvattaa, sillä sitä ei tarvitse harventaa, kylvää vain isot siemenet yksitellen riittävän kauas toisistaan.

Mangoldi on monipuolinen kasvi, josta käytetään sekä varret että lehdet ja se on hyvää niin raakana kuin kypsennettynäkin. Sitä voi säilöä kuivattamalla ja lisäksi kuvattuja lehtiä mausteeksi esim. jauheliharuokiin (tai käyttää pinaatin sijaan).

Mangoldikäryleet

Noin 12 suurta Mangoldin lehteä varsineen
2 dl punaisia linssejä
50 g Punaleima emmentalia raastettuna
1 sipuli varsineen
4-6 valkosipulinkynttä
Chiliä, tuoretta tai kuivattua
2-3 tl curryä
3 rkl tuoretta, silputtua korianteria
Hiven suolaa
Rypsiöljyä
Kermaa

Keitä linsit lähes kypsiksi, noin 8 min.

Hienonna sipuli ja mangoldin varret.

Kuumenna öljy pannussa ja kuullota sipulit ja mangoldin varret sekä curryä ja chiliä.

Yhdistä linsit ja mausteseos.

Lisää korianteri ja juustoraaste.

Lisää suolaa maun mukaan.

Laita täytettä mangoldinlehdille, kääri rulliksi ja aseta ne tiiviisti uunivuokaan.

Valuta kääryleiden päälle tummaa siirappia ja lisää vuokaan vähän vettä.

Paista 175 asteessa 30-45 min.

Valele kääryleitä paistamisen aikana pannussa olevalla liemellä.

Lisää halutessasi vuokaa hieman kermaa paistamisen loppupuolella. Varo, ettei kerma pala.

Mervi Hyppänen

RAVINTOARVOJA (TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS)		MANGOLDI	LEHTIKAALI	PORKKANANA
	MAGNESIUM	59.0 MG	14.0 MG	14.0 MG
	KALSIUM	88.0 MG	42.0 MG	29.0 MG
	FOSFORI	30.0 MG	41.0 MG	40.0 MG
	RAUTA	1.3 MG	0.4 MG	0.5 MG

KLAMILAN KYLÄKIRKKO

- Päiväkerho alkaa pe 4.9. klo 9.30. Tied. ja ilm. Marita Takanen 040 5122 449.
- Perhekerho alkaa ti 8.9.klo 9.30-11.30.
- Diakoniakerhot kokoontuvat joka toinen viikko tiistaisin alkaen 1.9 klo 12-14 Klamilan kirkon kerhuhuoneella.

Jumalanpalvelukset:

- 13.9.2009 15. sunnuntai helluntaista Kiitollisuus klo 10 sanajumalanpalvelus Klamilan kirkossa, Jarmo Uotila, Pertti Koukkula, kirkkokahvit.
- 18.10.2009 20. sunnuntai helluntaista Usko ja epäusko klo 10 messu Klamilan kirkossa, kirkkokahvit.
- Sanomakellot sekä ehtookellot soitetaan edelleen Klamilassa vapaaehtoisvoimin. Pyyntö numeroista (05) 3551 936, 0500-932 782 tai 050-524 775.

HIRVENMETSÄSTYS:

• Sydän kylässä

Aloituspäivä: 3.10.2009 klo 7.00

Metsästyksenjohtaja: Petteri Kauppinen

Luvat: 3 aikuista 2 vasaa

• Mäntlahdessa

Aloituspäivä: 26.09.2009 klo 7.00

Kokoontuminen Mesästysojalle

Jahtipäällikkö: Arto Tauria

Luvat: 4 aikuista 4 vasaa

• Rakilassa

Vilniemen metsästysyhdistys on suunnitellut hirvenmetsästyksen aloituspäiväksi syyskuun viimeistä lauantaista, hirvikokous pidetään 6.9. Jahtipäälliköksi on tulossa Lindforsin Jore (Jorma) ja lupia on anottu 4 aikuista ja 4 vasaa.

-Kaikki seudun hirviluvat jaetaan lopullisesti Riistanhoitoyhdistyksen kokouksessa 2.9. Yleensä luvat on saatu niin kuin ne on anottu, mutta varmasti se tiedetään vasta kokouksen jälkeen, selvittää Vilniemen metsästysyhdistyksen puheenjohtaja Ari Sottinen.

HAMINAN KANSALAI SOPIS- TO TARJOAA KYLILLÄ:

• Mäntlahdessa

- LIHASKUNTOJUMPPA tiistaisin klo 18.30-19.15

Toivolassa alkaen 15.9.

- NÄYTTÄMÖTAITEEN PERUSTEET torstaisin klo 18.00-20.30

Toivolassa alkaen 10.9

• Klamilassa

- KUDONTA MAANANTAISIN klo 15.00-17.30

Pienteollisuustalolla alkaen 28.9

- KITARA maanantaisin klo 17.00-18.30

Koululla alkaen 14.9

- NAISTEN KUNTOJUMPPA keskiviikkoisin klo 18.45-19.30

Pyörintalolla alkaen 16.9

SILAKKAMARKKINAT 27.9.2009

KLAMILAN KALASTAMASSA KLO 10-15

PAIKOITUKSEN OHJAUSMAKSU 1 EURO, EI PÄÄSYLIPPUJA